

Buorre ráde nuoraj
ja alkohola birra
dunji gut la æjgát
lâgenanjagâgij

**DÂN LA
ÁJNNASAMOS!**

DANEN BIERRI LÁGENANJAGÁ- GIJN ALKOHOLA BIRRA SÁHKADIT

Moatten guoradallamin li mánájs ja nuorajs gatjádallam mij la ájnnašamos mij guosská alkoholadnuj. Manen muhtema juhkağáhti gá li 14 jagága madi iehtjádij vuorddi desik sjaddi 18 jagága? Dábálasj la ájádallat dát la rádnaj duogen. Ajtu vuosedi guoradallama jut æjgáda li ájnnašamos vájkkudussan mij guosská alkoholaj.

Nav vuorbálattja lip mij æjgáda! Miján la állu sierralágásj vejulasjvuohta mijá mánájt vájkkudit ja riehta guovlluj das-salit. Valla dav soajttá álkkeep javllat gá dahkat.

MANEN LÅGENANJAGÁGA JUHKI?

Nuoras vargga állessjattugij

Gå lávkki nuorravuodas állessjattugij de vuojno ja iellemvuohke rievddá. Dát málssom merkaj muhtem lágásj ieredimev æjgádijs ja identitehta ásadibme vargga állessjattugin. Moaddása li njunjága alkoholav gæhhtjalit ja adni dav luondulasj lávkken állessjattukiellemá guovlluj.

Aktijvuoha

Muhtem lågenanjagága soajttá dábdđi nákkov juhkat danen gá «divna iehtjáda» dav dahki. Moaddása alkoholav juhki váj sosiálatattjat dáhkkiduvvi ja váj bessi oassen muhtem aktijvuodas. Lågenanjagága li njunjága alkoholaj ja juhki festan danen gá sihti rádnaj suohtastallat.

Vájkudusá

Mij nuorajn dáhpáduvvá gá juhká la aj ájnas jus ja manen lågenanjagák boahhte bále juhká. Jus lågenanjagák dábdđá ietjas ienep viesso, suohtas ja sosiála gá ávddála, de dat soajttá vájkkudit alkoholadnuj. Sæmmi láhkáj muhtem nuora alkoholav stressabinnediddjen jali jaskadussan juhki. Soajttá siján li gássjelisvuoda jali juorruli binnep gá li juhkam.

TRENDA – NÁVTI LÅGENANJAGÁGA UDDNI JUHKI

Vuojnnet udnásj nuora juhki binneþ gá ávddála, ja maþebut juhkgáhti. Dat la buorre ádás. Jegadi aj æjgádiþt ienebut gá muhtema mijájs æjgátbuolvan dagájma. Vájku buorránime la, de li ájn moadda hájes dáhpáðusá tjanáduvvan nuoraj juhkamij. Iþ la navti jut lågenanjagága Vuonan li hæjttám juhkamis. Lågenanjagága ælla alkoholaj hárijjánam ja navti li sierraláhkáj várnnaþisá gá juhki. Danen la ájnas jut mij æjgáda lågenanjagáþijn alkohola birra ságastip. Duosta tþielgas njuolgaduþájt mierredit alkoholano gáktuj.

RISIKO JA VÁRNNAHISVUOHTA – NUORA JA ALKOHOLA

Juhkam mijá vuojnþanav vájkkut. Dat sjaddá gitta állip 25 jage. Alkohola máhtta nievres láhkáj dasi vájkkudit. Gá juhka de ij sæmme buoragit þvte mierredit ja soajtta vuorbedibmen sjaddá. Lågenanjagák soajtta láhppá rájájt mij guoskka majt sihta iehtjasij ja iehtjádijda dahkat.

Dan duogen mav lågenanjagák juhka, man þáhtelit ja man ednagav juhka, de ietþas várnnaþis dilláj þiedjá juhkama diehti.

- Gájka lágásj sárme lassáni gá juhká.
- Guhti juhká álkkebut tsábmadaláduvvá jali iesj tsábbmá.
- Sexa majt maŋŋela sánjart dáhpáduvvá ienebut gá la juhkam.
- Gávvit ja gávviduvvat aktan gáváj juohkem sosiála mediajn váni jæsskomis la álkkep gá la juhkam.
- Jus ilá juhká de soajttá oadtju blackout ja hæhttu pumm-piduvvat.
- Ábbálattjat la ienep várnnahis ja nievrep láhkáj mierret gá la jugestam.

GOASSA VUOSTASJ BÁLE SÁGAS?

Ij la goassak ilá árrat mánájn ságastit juhkama birra. Jus álu la luondulattjat duv mánájn sáhkada alkohola birra, de dunnuj goappátjijda sjaddá álkkep. Jus rabás láhkáj ságastalá de ietjat mánájn diededa dát la juoga man birra la állu árnigis sáhkadit.

GATJÁLVISÁ MA MÁHTTI BOAHTET – LA GUS GÁRVES?

Gatjálvisá alkohola birra báhti. Dagá vissásin jut mánná jur dunji ietjas gatjálvisáj boahtá. Vejulasjvuohta jut dat dáhpáduvvá lassán jus la gárvedam, sáddnáv subtsasta ja jus i dássju sáhkada, valla aj gulldala.

I dárbaŋa juohkka gatjálvisáv buktet vásstedit, valla galga rahtjat váj dán la dat gesi mánná ietjas gatjálvisáj boahtá.

MUHEM DÁBÁLASJ GATJÁLVISÁ JA OAJVVADUSÁ GÁKTU DAJT VÁSSTEDIT

Mánájn ja nuorajn soajtti moadda gatjálvisá alkohola birra. Dáhkki sáddnáv javllat váni ietjas nuorravuoda vásádusájt alkoholajn giehttot. Álu máná gatjádi állu ietjá ássjiht gá majt jáhká. Ájnas la mujttet dán la bagádalle ienep gá subtsastalle.

La gus dán gárramin læhkám?

Majt dán ájadalá dat merkaj liehket gárramin? Muhttijn lav juhkam nav ednagav váj lidjiv májdástuvvam tjuodtjelij biejve. Dat ij lim nav hávsske.

Manen jugá dán ja ietjá állessjattuga?

Jugáv danen gá lijkkuv májstáj ja danen gá alkohola máhtta oadtjot mijájt állessjattugijt vuojnadalátjit ja buorren dábddát. Valla máhtti aj liehket ietjá ja buorep vuoge gáktu dábddát ietjas buorren ja vuojnadit. Ihkap mij állessjattuga dárbahip oajvvadusájt dán ássjen. Gávnnuji moadda buorre ássje juhkamijn, valla aj moadda nievrep ássje. Duola degu de ij la alkohola vuogas rubmahijda ma ájn li sjaddamin, danen galggá liehket 18 jage ávddál juhagoahtá. Majt dán ájadalá dan birra jut állessjattuga juhki?

Gáktu dábddu vuollagin liehket?

Soajttá dábddu vehi gærssulime ja jus la buorre mielan, de soajttá juohkka ássje vehi suohttasabbo. Valla jus la hájen de ihkap ájn ienep hádjána. Alkohola la degu stuoredimglássa mijá dábdoida. Gá jugá de soajttá rájáj rassti ja dagá juojddáv majt ietján illim dahkat. Jus ilá gárramin sjatta de ihkap májdstuvá tjuodtjelij biejve. De ihkap sánarda majt la dahkam jali javllam.

Goassa vuostasj bále juhki?

Vehi njunjástaláv manen dáv sidá diehtet. Dálle gá lav állessjattuk de usjudaláv dalloj lidjiv ilá nuorran, ja luluj vuohkasabbo vuorddet.

MIERREDA TJIELGAS NJUOLGADUSÁJT

Tjieggasit galga javllat i dáhkkida mánná juhká ávddál la dævddám 18 jage. Gá la tjieggasit javllam de la binnepevejulasjuohta jut nuora njuolgadusájt dáđji. Nuora agev sjaddi rájáj gæhttjalit, valla sæmme báttá dábdidi ietjasa jasska gá li rájá. Sæmme láhkáj máhtti aj duv «ándagissan» adnet gá e alkoholav lágeda. «Iv, iv sidá juhkat danen gá de æjgáđij hæhttuv rijddalit». Nuorravuohta la ájgge edna iehpesihkarvuodajn ja de soajttá vuogas «gássjelis» æjgáđij gesi máhttá skulldit.

ALE MÁNNÁJ ALKOHOLAV VATTE

Akta dajs nannusamos jáhtojs mij gávnnu, la dat jut la sluogas lågenanjagága manen alkoholav sijdas ráđjat gá galggi fæsstaj,

danen gá dalloj «diedá gájt majt juhki». Nuora gudi bessi sijdan májssstet jali æjgáda dáhkkidi jut juhki, ienep ja ábaj ålgon ietjasa ludtjusasj rádnaj.

LIEGE LAHKUSIN GÅ DUV DÁRBAJ

Vássteda agev telefávnáv gå duv lågenanjagák riŋŋgu - vájku la gassko ijá. Vuogas jus la tjielgos váj máhtá vuodjet viedtjat duv mánáv jus la festan læhkám.

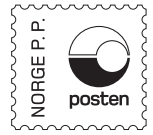
VUOJŊA TJÅJVIJN – DÅN LA ÅJNNASAMOS

Soajttá hásstalussan gå dujna li diehtemvájnohis lågenanjagága goaden, valla mij æjgáda hæhttuup duosstat tjielgga rájájit biedjat. Åjgádin liehket ij la makkárik bivnosgilpos. Jus rájájit bieja de vuoseda dunji máhttá luohtedir. Dån la æjgát, ij akta ber makkir ráddna.

Mujte ienemusájda merkaj nuorravuoda åjgge gijnnam liehket, musihkka, hávsskes vásádusá ja mujto iellemájge nalluj. Miján li máná dæssju luojkan, ja hæhkkat li ålgus jáhtám. Vájku jage jáhtelit ållåni, de la dujna sierralágásj vejulasjvuohita liehket åjnas sijá iellemin madi sæmmi rábe vuolen årrobihtit.

Girjásj la dagádum Alek Ruossas aktan alkojiermeorganisasjåvnåjn AV-OG-TIL ja dan vuodon la www.kjipeforeldre.no. Varresvuodadirektoråhtas doarjoduvvam.

GIERES LÅGENANJAGÁGA ÆJGÁT

Dutkam vuoset familjajn majn li tjielgas njuolgadusá alko-hola gáktuj, juhká lågenanjugák binnep ja ienep várrogisát. Danen la buorre ráde lågenanjugágijn ságastit alkohola birra ja tjielgas njuolgadusájt mierredit. Dán girjátjin oattjo rádiijt gáktu dáv praktihkalattjat dahkat. Vuoj dav vuogas bargov dujna la æjgádin lågenanjugágij - bessat duv mánáv tjuovvolit iesjrádálasjuoda gæjno nanna.

Lågenanjugák duv dárbaaj.

Dån la ájnmasamos!

Blå Kors Norge
Storgata 38 - 0182 Oslo
Tlf: 22 03 27 40
post@blakors.no
www.blakors.no

 @blakors/#blakors

 facebook.com/blakorsnorge

 @blakors